

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Titvlvs L. Ne Clerici, vel Monachi sæcularibus Negotiis se immisceant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

bonis illius universitatis, cuius commo-
do collatae tales cesserunt. Gravioribus
verbis hanc excommunicationis poenam
urget *c. Clericis 3. h. t. in 6.* in omnes
Laicos, cuiuscunque conditionis, aut
præminentiae sint, etiam si sint Impera-
tores, aut Reges, qui onera talia Ec-
clesiis, aut Ecclesiasticis personis im-
ponunt, aut exigunt; vel qui consilio,
favore, aut auxilio ad hæc talia juvant,
sub interdicti etiam poena communitati-
bus hæc talia prohibens, & quamvis
poenæ in hoc *c.* illis Ecclesiasticis impo-
sitæ, qui solvunt hæc talia Laicis onera,

revocatae sint in *Clement. quoniam*
& in extravag. quod olim eadem res
communes ob multa incommoda, quae
ex illa constitutione sequebantur, quae
tum quoad solventes talia Ecclesiasticis
poenalis erat, manet tamen illa in
vigore, quoad exigentes, & imponen-
tes talia Laicos. Vide plura de huius
poenis, quarum exigua hodie est ob-
vatio, apud Auctorem *Methodus*
citato, & apud AA. qui in Bullam
na scripserunt.

TITVLVS L.

NE CLERICI, VEL MONACHI SECV- RIBUS NEGOTIIS SE IMMISCEANT.

DUm prohibetur Clericis, ne se ne-
gotiis sæcularibus immisceant, pro-
hibita illis etiam censetur negotiatio, & ut
nihil commune velint habere, cum pù-
blicis actionibus & ad curiam sæcularem
pertinentibus, prout etiam habetur in
lege. Placet. 17. c. de Episcop. & Cleric.
sit proinde

§. I.

*Quenam negotiatio Clericis sæcu-
laribus, & regularibus sit permissa,
vel prohibita.*

Negotiatio alia est minus propriè di-
cta, qua res empta, per industriam
aut artem mutata, & melior reddita,

• venditor, lucri faciendi causa, ut si res
empta conficiuntur panis, & venduntur
&c. alia est negotiatio propriè dicta,
qua res emuntur v. g. & non man-
cariùs venduntur, ad lucrum compen-
sandum. Utraque negotiatio hæc
lucratica prohibita est, Clericis, &
regulis, prout patet ex pluribus
*dist. 88. & ex c. ult. de ord. & hom. Ca-
vic. & ex c. secundum 6. h. t. live per 4.*
sive ut probabilis docent multi, per
alios eas exercent, cum non deceat
eos terrenis captandis inhære, cum pe-
riculo multorum perjuriorum, fraudum
& iniusticiarum, si tamen unâ tantum
aut alterâ vice negotiaretur aliquis Cleric.

ricus, graviter non peccaret, cum talis dici non possit negotiator, aut mercator, quæ nomina frequentiam requirunt; vel si tantum exerceret eam propter necessitatem sustentationem sibi comparandam, quo in casu necessitas non habet legem. & si ratione hujus necessitatis concedatur Clericis honesta quædam artificia exercere, non videtur prohiberi illis posse ad hunc finem honestam negotiationem exercere; vel si propriorum prædiorum, aut propriorum pecorum fructus, aut fructus, immutatos etiam, exuvias v. g. propriarum vinearum vinum conficiendo, ex hordeo propriorum agrorum cerevisiam loquendo, & lana propriarum ovium pannos conficiendo; in pascuis propriis pecora sua nutriendo, & postea lucri causâ vendendo &c. cum in his casibus nulla negotiatio exercentur, sed industria tantum ad res suas sibi utiliores reddendas &c. quomodo etiam licet Clerico res ad initium v. g. anni empras pro domus suæ, ut tum videbatur, necessitatibus, sub finem anni, si præter opinionem multa adhuc supersint, iterum vendere, cum talem venditionem exigat hic & nunc industria Oeconomica, & vendantur talia non tam lucri causâ principaliter, quam ut ne pereant cum damno aliquo familiæ.

§. II.

An omnibus Clericis interdicta sit negotiatio, & quàm pœnam incurrant Clerici, ac religiosi, qui in casibus non permissis negotiantur?

R Espondetur primò omnibus Clericis, etiam in minoribus consti-

tutis, etiam non beneficiatis, interdictam esse negotiationem (tum quòd canones prohibentes universaliter loquantur, tum quòd ratio prohibitionis pro omnibus probat, quòd nemo scilicet militans Deo, se immisceat negotijs secularibus, præsertim si tendant tantum ad privatum lucrum) nisi sustentationem sufficientem, nec ex patrimonialibus suis, nec ex beneficiis habeant, cum necessitas talis legem non habeat.

2. secundò pœnam Clericorum propriè negotiantium (extra casus necessitatis) esse pœnam excommunicationis majoris, ferendæ tamen sententiæ; & quòd possint etiam suspendi ab officio, ac deponi à gradu, ac ordine Clericali; & quòd teneantur ad vectigalia, portoria &c. in rebus, in quibus negotiantur, sicuti Laici, & ex aliis etiam bonis propriis, si ter moniti ab Episcopo non desistant; uti sumitur ex c. *de vita & honest. Cleric.* & quòd denique omnia per talem negotiationem prohibitam acquisita, sint spolia, ad fiscum, seu Cameram Apostolicam spectantia, & eidem non obstante testamenti dispositione, cum licentia facta, applicari debeant, saltem post sententiam judicis; quia tamen nos Germani parum de his spoliis scimus, suo fortassis fisco poterit Episcopus, aut aliis piis causis talia à Clericis per negotiationem illicitam acquisita, applicare.

¶ (o) ¶

Mmm m ;

§. III.

§. III.

*An Clerici licitè possint tractare,
& judicialiter cognoscere causas
criminales?*

Responderetur negativè prout habetur
ex c. Clericis 5. & ex c. sententiam
q. b. r. ubi expressè prohibetur Episcopis,
Prælati, aliisque Clericis (etiam in mino-
ribus constitutis) etiam si jurisdictionem
temporalem habeant, ne cognoscant,
aut tractent causam sanguinis, ferendo
sententiam, aut condemnando ad mor-
tem, vel mutilationem membrorum,
dicendo aut scribendo sententiam mor-
tis, dando consilium, aut præstando
auxilium, aut præcipiendo talem san-
guinis effusionem (auctoritative scilicet)
vel auctoritatem præstando per solam
præsentiam &c. ut ne contrahant irre-
gularitatem, si mors, vel mutilatio
sequatur; & quia decens non est, ut illi,
qui ad ministerium salutis vocati sunt,
iudicio sanguinis se immisceant, *cas. sepè*
29. caus. 23. q. ult. conceditur tamen in
c. Episcopus ult. h. r. in b. & aliis pluribus,
eiusmodi Prælati temporalem iurisdic-
tionem habentibus, ut in casu com-
missi v. g. homicidij, aut alterius male-
ficij morte puniendi, in suo territorio,
Laico alicui delegare possint iurisdic-
tionem, ad inquirendum de veritate, &
ad justitiæ (vindicativæ) debitum exse-
quendum, absque irregularitatis in-
currendæ periculo, etiam si ex sententia
Laici mors postea, aut mutilatio Rei se-
quatur, ut ne scilicet justitiæ vindica-
tiva patiat: consultius tamen est, ut
Episcopus, vel alius Prælati, habens

iurisdictionem temporalem, non spo-
litec, sed generaliter committat Laicis
potestatem cognoscendi causas sangui-
nis, & faciendi vindictam de causis
malefactoribus.

§. IV.

*Quanam præterea ministeria
officia secularia prohibita sint
Clericis?*

In pluribus Capitulis hujus Tractatus
secularia ministeria Clericis prohiben-
tur, ne scilicet sint Laicorum in
negotiorum gestores, procuratores, of-
ficiales justitiarum, vicecomes, aut pro-
positi in villis, & castris secularibus, quibus
committatur jurisdictionis secularis
exercitium, nec præ sint machina bellica
dirigendis, aut viris sanguinum, milibus
scilicet, tanquam duces, ut exerceant
chirurgiam, in quantum utilitatem, vel
incisionem hæc requirit, ut
exerceant officium tabellionis, vel notarii
in civilibus &c. ob indecentiam habitum
aut periculum irregularitatis &c. quæ
tamen omnium qualis sit observanda
praxis & usus docere debet, videat.
Meth. hoc & sequenti §.

§. VI.

*Quanam studia & sub qua pena
sint religiosi prohibita iure canonico,
& an eadem studia sint etiam pro-
hibita Clericis secularibus?*

Ad medicinam, aut legem evolvenda
diendas, ex suis monasterijs, ut
egrediantur religiosi in c. non magister
2. & c. super specula 10. h. r. prohibetur
(ut in

Cum ne scilicet vici religiosi mundanis his actionibus involvantur ita ut certæ etiam pœnæ in utroque capitulo statuantur, nisi taliter egressi infra duorum mensium spatium (à tempore exitûs è monasterio computandum) ad monasterium suum redeant, ex quibus tamen hujus prohibitoria & poenalis constitutionis verbis, quæ rigidam requirunt explicationem, bene colligitur, nihil agere contra has constitutiones, neque pœnas illarum incurrere, qui ad docendas has scientias extra monasterium morantur, vel qui in monasterio tantum his talibus studijs se tradunt; vel si exeant quidem ex monasterio, ad has scientias audiendas, non tamen extra morantur, sed semper ad suum monasterium, post auditas tales in Academia v. g. publicas lectiones redeunt, cum poenalia verba utriusque hujus constitutionis dicant, si exeant extra monasterium ad has scientias audiendas, & intra duorum mensium spatium non redeant ad monasterium. Neque tamen sufficit ad evadendum has pœnas licentiam Prælati sui habere, ad audiendam tales scientias, & morandum propterea ex monasterio (nisi speciali privilegio à Pontifice concessio muniti hi sint) cum inferior in lege superioris dispensare non possit.

Extenditur autem constitutio pœnalis Concilij Turonensis in cit. c. 3. relata etiam ad Archidiaconos, Decanos, Plebanos, Præpositos, Cantores, & alios Clericos personatum habentes, nec non ad omnes Presbyteros, ut neque his liceat medicinam, & leges civiles audire (quod majorem curam Theologicis, &

Canonicis studiis sibi magis necessariis impendant) ita ut si intra duos primos menses à prædictis prohibitis studiis non desistint, pœnas relatarum constitutionum incurrant: quæ tamen lege sicuti Clerici inferiores, Diaconi v. g. Subdiaconi, & qui in minoribus constituti sunt, qui dignitatem aut personatum non habent, non comprehenduntur, ita nec comprehenduntur illi, qui specialiter privilegiati sunt à Summo Pontifice, vel qui in Academijs specialiter ad hoc privilegiatis student.

§. VII.

De pœnis statutis in monachos seu religiosos, qui habitum religiosum dimittunt, vel ad studia sine licentia accedunt, vel sunt incorrigibiles.

Qui habitum suæ religionis (saltem totum temerè, & sine justa ac rationabili causa, scienter, & malitiosè dimittunt, vel certè ita occultant, ut exterius nihil appareat, incurrunt pœnam excommunicationis ipso facto *e. ut periculosa 2. h. 2. in 6.* (ut ne dimissio taliter habitu vagandi occasio sit religiosi) & quamvis dimissio habitus talis regularis ad breve tantum tempus, non inducat excommunicationem, neque tamen requiritur etiam ad hanc inducendam, perpetua dimissio, cum ex illa dimissione non detur multa occasio vagandi, detur tamen, etiam si talis dimissio perpetua non sit,

Qui verò sine Prælati sui licentia ad studia accedunt, ipso facto sententiam

excommunicationis incurrunt, juxta *cit.*
c. 2. ad quæcunque denique studia ac-
 cedant, non quidem si aliud ejusdem
 ordinis monasterium adeat religiosus, ex
 quo possit ad lectiones publicas exire, re-
 diturus iterum ad monasterium, lectio-
 nibus talibus finitis, quo in casu sufficit
 Prælati licentia, nihil requisito capitulo,
 sed si ad studia abeat, habitando extra
 claustrum, quod Authores prohibitum
 putant sine consensu Capituli.

Denique si incorrigibiles sint, qui lo-
 culariter vivendo alios suo exemplo cor-
 rumpunt, nec ad observationem disci-
 plinæ regularis per censuras etiam com-
 pelli possint, ejectis illis monasterium
 tale reformari debet per alios ejusdem
 ordinis religiosos, vel cum licentia
 præ per alterius ordinis religiosos.

